

SECTION 13. SCIENTIFIC LIFE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-66>

PLACE OF ENSURING LABOR DISCIPLINE IN THE REFORM OF LAW ENFORCEMENT BODIES AS PART OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE FOR 2023-2027

МІСЦЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ПРАЦІ В РЕФОРМУВАННІ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ ЯК ЧАСТИНИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ НА 2023-2027 РОКИ

Melnychuk R. V.

*PhD in Law,
Associate Professor at the Department of
State and Legal Disciplines
European University
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0006-0095-5650>*

Мельничук Р. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових
дисциплін
ПВНЗ «Європейський університет»
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0006-0095-5650>*

Проблематика дисципліни праці (*дали* – ДП) в суб'єктах публічного адміністрування традиційно є предметом уваги вітчизняних науковців [див., напр.: 1, с. 26-32; 2, с. 67-72], адже дотримання правил внутрішнього трудового (службового) розпорядку є необхідною умовою ефективної діяльності будь-якої організації, а для суб'єкта владних повноважень – ще й передумовою належного виконання функцій держави відповідно до визначених пріоритетів, узгоджених із внутрішньою та зовнішньою політикою України. У цьому контексті О.К. Любимов, оцінюючи перспективи повноправного членства України в ЄС, наголошує, що держава одночасно протистоїть війні, економічним кризам та впроваджує європейські стандарти, хоча істотною перешкодою для цього стає недисциплінованість публічних службовців. На думку ученого, ігнорування вимог дисципліни породжує різноманітні ризики, які шкодять національній безпеці та задоволенню євроінтеграційним прагненням. Між тим, сама по собі недисциплінованість не пояснює тривалість євроінтеграції в цілому, хоча значна частина супутніх проблем цього процесу так чи інакше зосереджується навколо неналежного дотримання ДП [3, с. 204-205]. Отже, ДП має підвищену вагу саме у сфері публічної служби, оскільки безпосередньо визначає належне функціонування держави та,

відповідно, її спроможність підтримувати безпековий стан, у межах якого можливі правопорядок і реальне забезпечення прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України.

При цьому особливої значущості ДП набуває в умовах воєнного стану, фактично виступаючи передумовою комплексного забезпечення національної безпеки та обороноздатності за наявності безпосередньої загрози у вигляді збройної агресії. Відтак, послаблення рівня ДП в системі публічного адміністрування автоматично ускладнює підтримання правопорядку та належне виконання безпекових і оборонних завдань держави, знижує результативність відсічі агресії та подолання її наслідків, опосередковано послаблює інституційну спроможність держави виконувати євроінтеграційні зобов'язання, попри значимість їх виконання у відповідності до вимог Конституції України. З огляду на це, а також на безупинне продовження європеїзації національної правової системи, зумовленої євроінтеграційними зобов'язаннями України (відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС), які виконуються навіть в умовах повномасштабної війни, в травні 2023 р. Президент України Указом № 273/2023 схвалив Комплексний стратегічний план на 2023-2027 рр., що окреслює засади та напрями системного реформування органів правопорядку (*далі* – ОП), а вже у серпні 2024 р. Уряд затвердив План заходів на 2023-2027 рр., спрямований на поетапне втілення відповідного стратегічного плану. Так, аналізуючи цей урядовий документ, можемо дійти висновку, що вагомим чинником реформування ОП виступає недостатня ефективність чинного трудо-правового режиму ДП та необхідність його подальшого удосконалення як елементу організації діяльності публічної служби у правоохоронній сфері.

Зокрема, в Преамбулі Комплексного стратегічного плану на 2023-2027 рр. реформу ОП обґрунтовано передусім двома обставинами: накопиченими викликами та організаційними проблемами, які послабили спроможність правоохоронних органів забезпечувати національну безпеку; суспільним запитом на післявоєнні зміни, спрямовані на гарантії прав і свобод та реальне верховенство права у правоохоронній сфері. У цьому контексті слід наголосити, що рівень службової дисципліни (як виразу ДП) прямо впливає на ефективність виконання ОП своїх функцій, включно із соціальною, і визначає, наскільки їхні управлінські рішення узгоджуються з принципами верховенства права, законності, людиноцентризму та іншими базовими засадами. Ці висновки також узгоджуються із метою реформи, окресленої у вказаному Плані, а також її пріоритетів, серед яких Президентом України виокремлено забезпечення верховенства права і протидію злочинності за умови неухильного дотримання прав людини,

посилення гарантій незалежності, розвиток міжнародної та міжвідомчої взаємодії, підвищення ефективності виконання функцій і координації зі складовими сектору безпеки і оборони. Утім, можемо помітити, що у розділі II «Зміст і напрями реформування ОП» потреба саме комплексного удосконалення системи забезпечення ДП не сформульована прямо, хоча логічно впливає з інших напрямів реформи та її цільової основи.

Поряд із цим, слід зауважити, що План заходів із виконання Комплексного стратегічного плану на 2023-2027 рр. прямо підводить до висновку про потребу комплексного посилення системи забезпечення ДП в ОП, а насамперед через інструменти внутрішнього контролю, доброчесності та недопущення дискримінації. Так, у блоці завдань щодо удосконалення внутрішнього контролю й запобігання корупції передбачається: 1) запровадження моніторингу ефективності антикорупційних заходів, який включатиме кількісні та якісні показники дисциплінарних стягнень за порушення професійної етики із фіксацією суті проступків (підпункти 4.5.3 п. 4.5); 2) підготовка та подання до Верховної Ради України законопроекту про модернізацію дисциплінарної відповідальності працівників ОП (крім Служби безпеки України) із запровадженням незалежних дисциплінарних комісій та залученням відповідних експертів (підпункт 4.5.7 п. 4.5); 3) розроблення та запровадження процедур збирання та аналізу інформації про діяльність працівників у контексті стандартів доброчесності та підзвітності (підпункт 4.5.8 п. 4.5). Окремо, у межах завдання щодо впровадження комплексного гендерного підходу та інклюзії заплановано оновити статuti, положення та інші акти про дисципліну (етику), посиливши реагування, запобігання і протидію дискримінації за ознакою статі та сексуальним домаганням у середовищі працівників ОП (підпункт 6.4.3 п. 6.4).

Відтак, підсумовуючи викладене у цій науковій розвідці, зазначимо, що посилення ДП у національних правоохоронних органах фактично є одним із ключових завдань реформи ОП як складової сектору безпеки і оборони, реалізація якої триває до 2027 р. Вказане впливає з мети цієї реформи, досягнення якої вимагає щонайменше наступного: системного запобігання зловживанням службовим становищем і корупції; неухильного додержання статутів, регламентів та етичних стандартів, що забезпечує своєчасність, законність, передбачуваність і професійність правоохоронної діяльності; переорієнтації від переважно каральної моделі до мотиваційної, у межах якої дисципліноване виконання службових обов'язків безпосередньо пов'язується з кар'єрним зростанням працівника. Отже, роль ДП в цій реформі зумовлена її функціональною значущістю для належної роботи

правоохоронних органів і реалізації правоохоронної функції держави. У зв'язку з цим, можемо дійти також висновку й про те, що наразі актуалізується потреба комплексного наукового дослідження (на монографічному рівні) правового регулювання дисципліни праці в правоохоронних органах України.

Література:

1. Максимович А.М. Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань: дис. ... д-ра філософ.: 081. Київ, 2021. 210 с.
2. Сіроха Д.І. Особливості дисциплінарної відповідальності держаних службовців. *Соціальне право*. 2023. № 1. С. 66-73. doi:10.32751/2617-5967-2023-01-10.
3. Любимов О.К. Дисципліна праці професійних публічних службовців як основа ефективної євроінтеграції України. *Проблеми розвитку соціально-трудова прав та профспілкового руху в Україні: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 травня 2020 року) / за заг. ред. К.Ю. Мельника*. Харків: ХНУВС, 2020. С. 204-207.